

CATEGORIES GRAMATICALS

ARTICLE :és una paraula variable (té gènere i nombre) que determina el nom:				SINGULAR		PLURAL	
				Masculí	Femení	Masculí	femení
Definit							
- davant consonant				el	la	els	les
- davant vocal (o h)				l'	l' (la)	els	les
Indefinit				uns	una	uns	unes
Article personal	Masculí	el /l', en/n'	El Carles, l' Albert, en Ramon, n' Ignasi				
	Femení	la/l', na/ n'	La Montserrat, l' Anna, na Laura, n' Assumpta				

DEMONSTRATIUS: marquen la distància física o temporal entre algú i alguna cosa i el nom que determinen:					
	Singular		Plural		Neutre
	Masculí	Femení	Masculí	femení	
pròxim	aquest	aquesta	aquests	aquestes	açò
	aqueix	aqueixa	aqueixos	aqueixes	això
Llunyà	aquell	aquella	aquells	aquelles	allò

POSSESSIUS: indiquen possessió d'algú o d'alguna cosa respecte al nom que determinen:					
TÒNICS		Singular		plural	
		Masculí	Femení	Masculí	femení
Un posseïdor	1a pers.	meu	meva	meus	meves
	2a pers.	teu	teva	teus	teves
	3a pers.	seu	seva	seus	seves
Més d'un posseïdor	1a pers	nostre	nostra	nostres	
	2a pers	vostre	vostra	vostres	
	3a pers	seu	seva	seus	seves
		llur			llurs
ÀTONS		Singular		Plural	
		Masculí	Femení	Masculí	Femení
1a pers.	mon	ma		mos	mes
2a pers.	ton	ta		tos	tes
3a pers.	son	sa		sos	ses

INDEFINITES: determinen el nom amb el mínim de precisió:	
algun, alguna, alguns, algunes	tal, tals
altre, altra, altres	tot, tota, tots, totes
ambdós, ambdues, tots dos, totes dues	un, una, uns, unes
cada	mant, manta, mants, mantes
cada un, cada una, cadascun, cadascuna	mateix, mateixa, mateixos, mateixes
cap, ningun/ ninguna/ ninguns	qualsevol, qualsevol
cert, certa, certs, certes	sengles

QUANTITATIUS: indiquen una quantitat de manera global, imprecisa:				
Variables				Invariables
quant	quanta	quants	quantas	més
tant	tanta	tants	tantes	menys
molt	molta	molts	moltes	prou
poc	poca	pocs	poques	força
bastant		bastants		massa
gaire		gaire/ gaire		

NUMERALS CARDINALS: corresponen als nombres:			
0	zero	27	vint-i-set
1	u, un, una	28	vint-i-vuit
2	dos, dues	29	vint-i-nou
3	tres	30	trenta
4	quatre	31	trenta-un
5	cinc	32	trenta-dos
6	sis	33	trenta-tres ...
7	set	40	quaranta
8	vuit	50	cinquanta
9	nou	60	seixanta
10	deu	70	setanta
11	onze	80	vuitanta
12	dotze	90	noranta
13	tretze	100	cent
14	catorze	101	cent un
15	quinze	102	cent dos
16	setze	103	cent tres ...
17	disset	200	dos-cents
18	divuit	300	tres-cents ...
19	dinou	999	nou-cents noranta-nou
20	vint	1000	mil
21	vint-i-un	1100	mil cent
22	vint-i-dos	1000 000	un milió
23	vint-i-tres	10 000 000	deu milions

NUMERALS ORDINALS: indiquen l'ordre de col·locació, aparició o prioritat:	
primer/ primera, segon/ segona, tercer/ tercera, quart/quarta, cinquè/ cinquena, vint-i-dosè/ vint-i-dosena, quarantè/quarantena, ...	

NUMERALS PARTITIUS: expressen fraccions de la unitat. Mateixes formes que les dels ordinals, llevat de:	
mig/ mitja/ mitjos/ mitges, terç/ terça/ terços/ terces, quart/quarter/ una quarta part, desè/ dècim, centè/ centèsim, mil·lès/ mil·lèsim, milionèsim, bilionèsim, trilionèsim, ...	

NUMERALS MULTIPLICATIUS: expressen el nombre de vegades que s'augmenta una cosa:	
doble, triple, quàdruple, quintuple, sèxtuple, sèptuple, òctuple, nòuple, dècuple, cèntuple, ...	

ADVERBIS: són mots invariables que modifiquen altres elements gramaticals, com verbs, adjectius i adverbis, i que poden modificar també predicats o oracions:	
Manera	així, alhora, ensems, alt/baix, arran, arreu, bé/ben, com corrents, debades, dempeus, exprés, fort/flux, malament/ mal, millor/pitjor, sobretot, sols, només, tot.
Lloc	allà/allí, aquí/ací, arreu, avall, baix, dalt, daltabaix, damunt, darrere, davall, davant, dins/a dintre, ençà, enllà, endarrere, endavant, endins, enfora, enlaire, enlloc, entremig, fora, lluny, on, onsevulla, pertot, prop, sobre, sota, externament, ...
Temps	abans, adés, adesiara, alhora, anit, antany, ara, aviat, després, encara, enguany, ja, llavors/aleshores, mai, mentrestant, quan, sempre, sovint, tard, immediatament, actualment, ...
Quantitat	almenys, bastant, força, gaire, gairebé, quasi, gens, massa, menys, més, mig, molt, només, sols, solament, poc, prou, quant, que, tan, tant, totalment, aproximadament, ...
Afirmació	sí, oi, prou, fins, fins i tot, i tot, àdhuc, certament, efectivament, justament, indubtablement, evidentment, de debò, de segur, del cert, ...
Dubte	potser, possiblement, segurament, ...
Negació	no, tampoc, no pas, no... pas, no gens, de cap manera, i ara!

PREPOSICIONS: és un mot invariable, que relaciona un element sintàctic amb el seu complement:		
FEBLES	a, amb, de, en, per a, per	
FORTES	Simples	cap, contra, devers, entre, envers, fins, malgrat, pro, segons, sense, ultra, vers
	Compostes	cap a, des de, fins/fins a
	Provinents d'adverbis	dalt/dalt de, damunt/ damunt de, darrere/darrere de, davant/davant de, dins/dins de/dintre, prop/ prop de, sobre/ sobre de, sota/sota de, davall, vora/vora de
	Provinents de gerundis i participis	durant, excepte, llevat de/llevat, salvat/salvant, tret/tret de

CONTRACCIONS: article definits el, els amb les preposicions febles: a, de, per, per a			
A + el	Al	Va al col·legi	(però: Va a l'institut)
De + el	Del	Torna del poble	(però: Torna de l'hort)
Per + el	Per	Passa pel carrer	(però: Passa per l'ermita)
Per a + el	Per al	Aquest regal és per al Carles	(però: La flor és per a l'Anna)
A + els	Als	Vaig als Hostalets de Balenyà	
De + els	Dels	Aquest disc és dels pares	
Per + els	Pels	Passa pels llocs més arriscats	
Per a + els	Per als	Això és per als meus fills	

PRONOMS PERSONALS FORTS: substitueixen les tres persones gramaticals del discurs.		
	Singular	Pural
1a persona	Jo, mi	Nosaltres
2a persona	Tu, vostè	Vosaltres
3a persona	Ell, ella	Ells, elles
Pronom reflexiu	si	

CONJUNCIONS: són mots invariables que enllacen oracions o bé elements d'una mateixa oració.		
COORDINANTS	copulatives	i, ni
	disjuntives	o, o bé
	distributives	Adés...adés, així com... ara...adés, ara...ara, els uns...els altres, ja...ja, ni...ni, no només...sinó, o...o,...
	adversatives	Però, sinó, ara, tanmateix, altrament, nogensmenys
	consecutives	Doncs, de manera que, per tant, ...
SUBORDINANTS	completives	Que, si, com
	temporals	Quan, mentre, abans que, així que, després que, fins que, sempre que...
	lloc	On, allà on
	causals	Perquè, que, com que, ja que, ...
	Finals	Perquè, a fi que, per tal que,...
	condicionals	Si, mentre, en el cas que, posat que, sempre que, tret que,...
	Modals	Com, així com, com si, segons com, igual com, tal com, ...
	comparatives	Tan...com, tant...com, més...que, menys...que, ...
	De conseqüència	Que, tan...que, de manera que, ...
	concessives	Encara que, malgrat que, tot i que,...

SUBSTANTIU: és una paraula variable (té gènere i nombre) que designa persones, animals, coses, accions i idees.			
Masculí singular	Femení singular	Masculí plural	Femení plural
Noi	Noia	Nois	noies
Gat	Gata	Gats	gates
	Cadira		cadires
Tomb		tombs	
Desig		Desigs / desitjos	

ADJECTIU: és una paraula variable (té gènere i nombre) que modifica el nom tot indicant-ne qualitats.				
Adjectius variables	Masc sg	Fem sg	Masc pl	Fem pl
	Brut	Bruta	Bruts	brutes
	Fosc	Fosca	Fosc / foscos	fosques
Adjectius invariables	Principal, fidel, fàcil, escolar, millor, elegant, nòmada, amable, xerraire, enorme, solemne, alegre, bilingüe, capaç, feliç, veloç, ...			